

**ΘΟΛΩΤΟΣ ΤΑΦΟΣ ΕΝ ΚΑΛΥΒΙΟΙΣ
(ΠΕΛΛΑΝΗΣ)**

Εἰς ἀπόστασιν 25 χιλ. πρὸς Β. τῆς Σπάρτης κεῖται ἡ κωμόπολις Καστανιὰ πρωτεύουσα τέως δῆμου Καστορίου συνδεομένη μετὰ τῆς πόλεως Σπάρτης δι' ἀμαξιτῆς ὁδοῦ καὶ ἔχουσα πυκνὴν δι' αὐτοκινήτων συγκοινωνίαν. Ἀπὸ τῆς Καστανιᾶς μεταβαίνει τις εἰς Καλύβια ἔφιππος δι' ὁδοῦ βατῆς οὐχὶ τόσον καλῶς διατηρουμένης

ὅ μεταβαίνων ἀπὸ τῆς Σπάρτης πρὸς τὴν Μεγαλόπολιν καὶ τὴν Ἀρκαδίαν γενικῶς.

Ο Παυσανίας ἐν βιβλ. III κεφ. XXI λέγει τὰ ἔξῆς: «Προϊόντι δὲ ὡς ἐπὶ τὴν Πελλάναν, Χαράκωμά ἔστι ὄνομαζόμενον, καὶ ἡ μετὰ τοῦτο Πελλάνα πόλις τὸ ἀρχαῖον. Τυνδάρεων δὲ οἰκησαί φασιν ἐνταῦθα, ὅτε Ἰπποκόωντα καὶ τοὺς παῖδας ἔφευγεν ἐκ Σπάρτης. Θέας δὲ ἄξια αὐτῷ ιδίᾳ Ἀσκληπιοῦ τε οἴδα οἱρὸν καὶ τὴν πηγὴν Πελλανίδα....»

Πρόκειται ὅντως περὶ τῆς Πελλανίδος πη-

Εἰκ. 1. Ἀγγεῖα θολωτοῦ τάφου Πελλάνης (Καλυβίων).

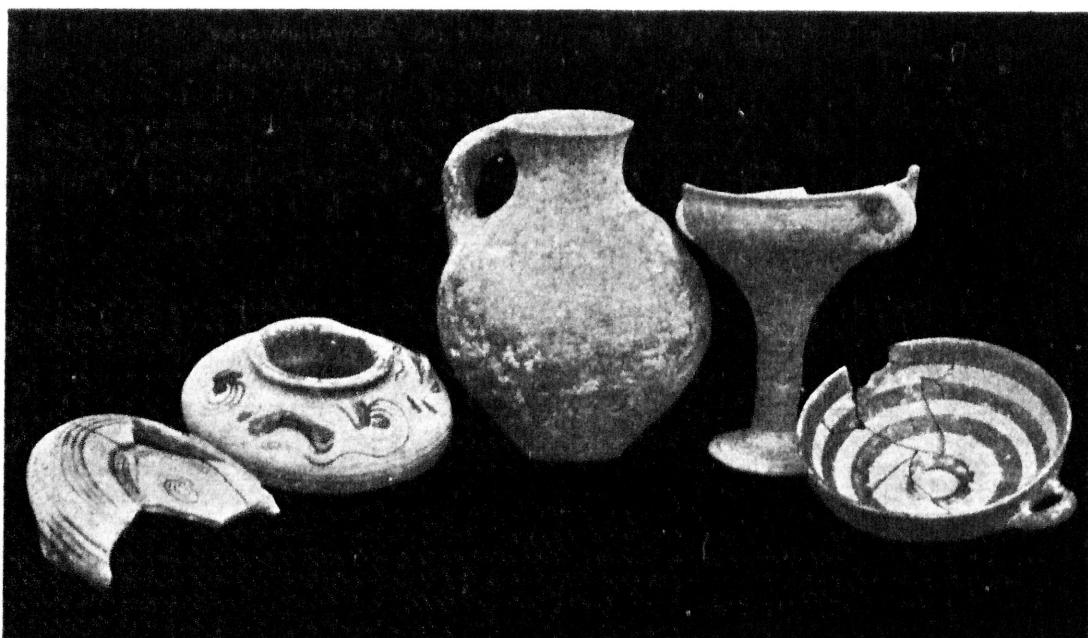
πορευόμενος ἐπὶ μίαν καὶ πλέον ὥραν πάντοτε πρὸς ΒΑ. Τὸ χωρίον Καλύβια ἀνήκει εἰς τὸν παρακείμενον τέως δῆμου Πελλάνης καὶ κατέχει θέσιν παρὰ τὴν πεδινὴν βατήν ὁδόν, ἥτις ἐπὶ τῶν ἵχνῶν τῆς ἀρχαίας ἄγει ἀπὸ Λακεδαιμονίους εἰς Μεγαλόπολιν, εὐρισκόμενον οὕτω εἰς ἵσην ἀπόστασιν μεταξὺ Σπάρτης καὶ Ἀρκαδίκῶν συνόρων. Ἐκτισμένον δὲ ἀμφιθεατρικῶς ἐπὶ λόφου πετρώδους δεσπόζει δλητ. τῆς κάτωθι ἐκτεινομένης κοιλάδος, ἦν τόσον εὐφορόν καθιστᾶ ὁ οὐχὶ μακρὸν ἀπὸ βορρᾶ κατερχόμενος Εὔρωτας. Τοῦ ποταμοῦ τούτου συνεπίκουρος ἔρχεται εἰς τὴν παροχήν τῆς εὐφορίας, κατὰ τοὺς θερινοὺς μάλιστα μῆνας, ἡ ἀρθονος πηγὴ, ἥτις ἀναβλύζει ἀπὸ τῶν ριζῶν αἰωνοβίων πλατάνων κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου, ἐφ' οὐ εἶναι ἐκτισμένον τὸ χωρίον καὶ εἰς τὸ κατάψυχρον ὕδωρ τῆς δοπίας καταστέλλει τὴν δίψαν του ὁ ὁδοιπόρος

γῆς; Παρὰ τὴν πηγὴν ἐντὸς ἐπιπέδων ἀγρῶν παρατηροῦμεν καὶ σήμερον ἔτι σπονδύλους κιόνων, εἰς μικρὰν δὲ ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης εὑρίσκουσιν οἱ κάτοικοι Καλυβίων ἵχνη ὑδραγωγείων, ψηφιδωτῶν καὶ τάφων διὰ πλακῶν ἢ ὅπτῶν πλίνθων ἐπενδεδυμένων κατὰ τὴν ἀροσιν τῶν ἀγρῶν των. Πρόκειται ἀρά περὶ τοῦ ἴεροῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ τῆς πόλεως Πελλάνας, περὶ ὃν διμιλεῖ ὁ ἀρχαῖος περιηγητής; Δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμέν τι τὸ σαφές, ἀφ' οὐ οὐδεμία ἐργασία ἔχει γείνει ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ καὶ οὐδεμίαν ἐπιγραφὴν μέχρι τῆς στιγμῆς κατέχομεν.

Ἐκεῖνο δημος ὅπερ γνωρίζομεν εἶναι τοῦτο· ὅτι εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς πηγῆς ταύτης καὶ τοῦ χωρίου Καλυβίων, εἰς μίαν ἀπόστασιν μόλις ἐνὸς χιλιομέτρου πρὸς βορρᾶν καὶ διίγα βῆματα πρὸς ἀριστερὰ τῆς ὁδοῦ αὐτῆς

τῆς ἀγούσης εἰς Μεγαλόπολιν, ἀπεκαλύφθησαν Μυκηναϊκὰ εὑρήματα ἀξιόλογα ἐντὸς τάφων λαζευτῶν ἐντὸς τοῦ βράχου. Λοφίσκος χθαμαλὸς ἢ μᾶλλον εἴς μαστὸς Γῆς ἐπιμήκης ἀπὸ Νότου πρὸς Βορρᾶν καὶ μήκους 100 μ. περίπου, πλάτους δὲ ἀπὸ 20 - 30 μ. καὶ συνιστάμενος ἔξ ασβεστολιθικοῦ πετρώματος, ἀποδαίνει εὐκόλως μὲν προσιτὸς ἀπὸ τῆς βροείας καὶ ἀνατολικῆς πλευρᾶς δυσκολώτερον δὲ ἀπὸ τῆς μεσημβρινῆς

κατὰ πολὺ ὑψηλότερον τοῦ φυσικοῦ. Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον δὲν εἶχεν ὑποστῆ ὀνδέποτε πρόσχωσίν τινα, τοῦ κατωτέρου δαπέδου τῆς θόλου ὅντος καταφανοῦς. Ἐπὶ τοῦ δαπέδου τούτου καὶ παρὰ τὴν εἰσόδον τοῦ σπηλαίου αὐτοῦ σώζεται λελαξευμένος εἴς κάθετος τάφος φυσικοῦ μεγέθους. Τὸν τάφον δὲ τοῦτον, σεσυλημένον βεβαίως, εἶχεν ἀποκαλύψει ἄλλοτε δὲ κ. Ρωμαῖος ὑπηρετῶν τότε ὡς Ἐφορος ἀρχαιο-

Εἰκ. 2. Ἀγγεῖα θολωτοῦ τάφου Πελλάνης (Καλυβίων).

τοιαύτης, ἵνα καταστῇ τελείως ἀπρόσιτος ἀπὸ τῆς δυσμικῆς καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς ὥποιας κόπτεται ἀποτόμως, σχηματίζων οὕτω κρημνὸν ποικύλλοντα μεταξὺ 4 - 6 μ. ὕψους ποῦ δὲ καὶ πλειότερον.

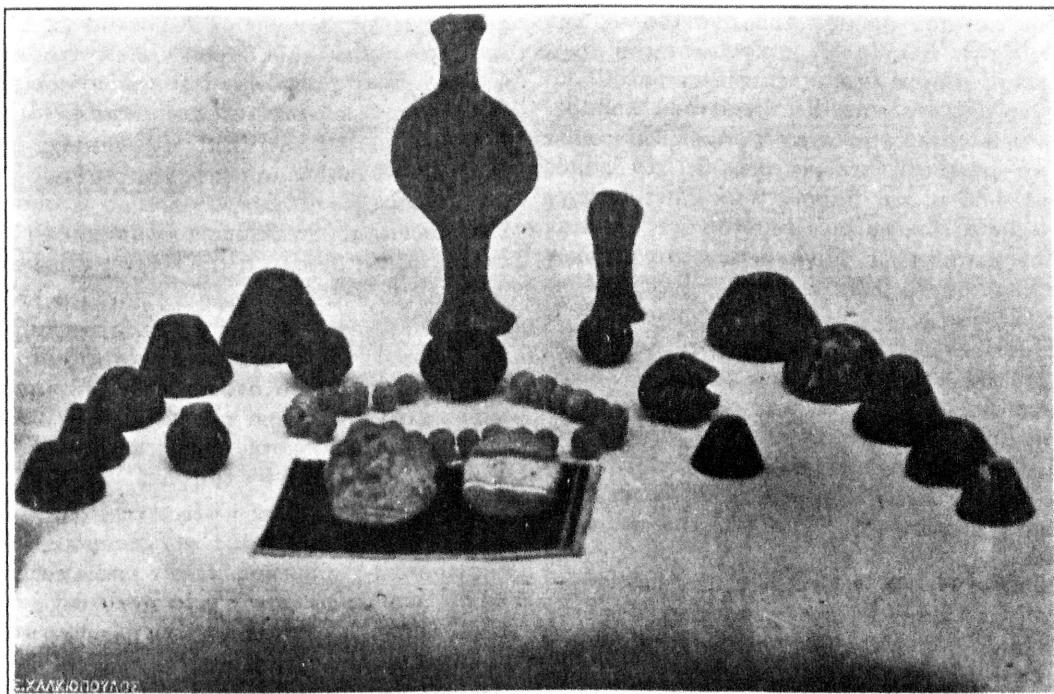
Οἱ λοφίσκοι οὗτοι εἰναι γνωστὸς εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου ὑπὸ τὸ ὄνομα Σπηλιές. Τὴν δνομασίαν αὐτὴν ἔχει προσλάβει ἀναμφιθόλως ἐκ τῶν δύο τάφων, οἵτινες ἔχουσι λαζευθῆ ἐν τῇ Δυσμικῇ ἀποτόμῳ αὐτοῦ πλευρᾷ καὶ ὃν αἱ εὑρεῖαι θόλοι αἱ ἐντὸς τοῦ βράχου μετὰ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐν εἴδει τριγωνικῶν θυρῶν, αἱ παρέχουσαι στέγην εἰς τοὺς ποιμένας καὶ τοὺς καλλιεργητὰς τῶν πέριξ ἀγρῶν κατὰ τὸν χειμῶνα, κάμνουσι τὴν ἐντύπωσιν σπηλαίων. Τούτων τῶν δύο θολωτῶν τάφων ὁ πρὸς μεσημβρίαν λελαξευμένος ἐντὸς τοῦ ἀσβεστολιθικοῦ τούτου πετρώματος εὑρίσκεται εἰς ἐπίπεδον

τίτων ἐν Σπάρτῃ καὶ εἶχεν ἀνεύρει ἐντὸς αὐτοῦ θραύσματά τινα Μυκηναϊκῶν ἀγγείων.

Τὴν προσοχὴν ἡμῶν προσείλκυσε τὸ ἔτερον σπήλαιον τὸ εἰς ἀπόστασιν εἴκοσι μέτρων βορειότερον τοῦ ἀνωτέρῳ περιγραφέντος καὶ εἰς πολὺ κατώτερον ἐπίπεδον τούτου εὐδρισκόμενον. Ἐκ τοῦ δευτέρου τούτου σπηλαίου ἦτο ὀρατὸν μόνον ἐν τριγωνικὸν ἀνοιγμα, δι' οὐ εἰσῆρχετο τις εἰς τὴν ἐν τῷ βράχῳ λελαξευμένην θόλον καὶ ἱς τὸ ἐπίπεδον εὑρίσκετο εἰς τὸ αὐτὸν ὕψος πρὸς τὴν ἐκτὸς τῆς θόλου ταύτης ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους. Τούτο τὸ σπήλαιον ἀνελάβομεν νὰ καθαρίσωμεν κατὰ Ἰούνιον τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐπιζόντες πολλὰ νὰ ἐπιτύχωμεν τοσούτῳ μᾶλλον, καθ' ὅσον ἡ ζῶσα παράδοσις τῶν πρεσβυτέρων ἐκ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου ἡ ἔξικνουμένη μέχρις ὀγδοήκοντα περίπου ἐτῶν πρὸς τὰ ὅπισω ἀπὸ τῆς ἰδικῆς μας ἐποχῆς,

ἔφερε τὸ σπῆλαιον τοῦτο ὡς εὑρισκόμενον εἰς οἶναν καὶ σήμερον κατάστασιν. Μαρτύριον δηλ. τρανὸν ὅτι ἡ πρόσχωσις εἶχε γείνει εἰς μίαν κάπως μεμαρυσμένην ἐποχὴν διὰ τοῦ τριγωνικοῦ τούτου ἀνοίγματος ἐκ τῶν ὑδάτων τοῦ παραφρέοντος κατὰ τὰς χειμερινὰς ὥρας μικροῦ χειμάρφου καὶ ὅτι ἐπομένως νεωτέρα τις σύλλησις ἀπὸ μιᾶς ὁγδοηκονταετίας τούλαχιστον δὲν θὰ εἶχε γείνει ἔκει. Ἡ ἔρευνά μας ἐπροχώρησεν εἰς

τέταρτος μικρότερος φυσικοῦ μεγέθους καὶ κεκαλυμμένος ἄνωθεν διὰ δύο ἴδιαιτέρων πλακῶν (ἐνῶ οἵ τρεῖς ἄλλοι ἡσαν ἀκάλυπτοι), εἰς μικρὰν ἀπόστασιν κατ' εὐθεῖαν ἐμπρὸς καὶ καθέτως πρὸς τὴν θύραν τῆς εἰσόδου εὑρίσκεται. Τὸ πλῆθος τῶν ὄστων καὶ κρανίων ἀτινα ἐν μεγίστῃ ἀταξίᾳ ἐντὸς τῶν τάφων τούτων ἀνευρέθησαν, μαρτυροῦσι περὶ δύο τινῶν: α') ὅτι πλέον τοῦ ἐνὸς νεκροὶ εἶχον ταφῇ εἰς ἔκαστον ἐκ τῶν τεσσάρων

Εἰκ. 3. Ψῆφοι καὶ εἰδώλιον θολωτοῦ τάφου Πελλάνης (Καλυβίων).

βάθος 2.70 μ. ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου μέχρις οὐ συναντήσαμεν τὸ σκληρὸν ἀσθεστολιθικὸν δάπεδον τῆς θόλου αὐτῆς, ἣς ἡ κατωτέρα διάμετρος φθάνει τὰ 6 μ. Μετὰ πολλοῦ δὲ κόπου κατωρθώσαμεν νὰ διψωμεν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τοῦ τριγωνικοῦ τούτου ἀνοίγματος ὅλον τὸν χωμάτινον ὅγκον ἢ μᾶλλον, διὰ νὰ εἴμεθα ἐν τῇ ἀληθείᾳ ὅλον τὸν λίθινον ὅγκον ἐπειδὴ ὅλον αὐτὸν τὸ ἔκ. 2.70 μ. στρῶμα τῆς προσχώσεως ἀπετελεῖτο ἀπὸ λίθους διαφόρων μεγεθῶν, οὓς κατὰ διαφόρους ἐποχὰς δὲ ὑπερχειλίζων ἐκ τῶν βροχῶν χείμαρρος εἶχε πρὸς τὰ ἔκει ἐπισωρεύσει.

Τέσσαρες δλόκληροι κάθετοι λαξευτοὶ τάφοι καταλαμβάνουσι τὸ ἔτερον ἥμισυ τοῦ δαπέδου τῆς θόλου τὸ πρὸς τὴν εἰσόδον, ὧν οἱ δύο φυσικοῦ μεγέθους δεξιά τῆς εἰσόδου, δὲ τρίτος φυσικοῦ καὶ οὔτος μεγέθους ἀριστερῷ αὐτῆς καὶ δ

τούτων τάφων καὶ δ') ὅτι οἵ τάφοι αὐτοὶ ὡς καὶ οἵ ἐν τοῖς τάφοις νεκροὶ εἶχον συληθῆ εἰς μίαν μεμαρυσμένην ἐποχὴν. Περὶ τοῦ δευτέρου τούτου μαρτυροῦσι σαφῶς αὐτὰ ταῦτα τὰ εὑρήματα, ἀτινα ἐνρέθησαν οὐχὶ ἐντὸς τῶν τάφων ἐνθα εἶχον ταφῇ οἱ νεκροὶ ἀλλὰ ἐσκορπισμένα ἐπὶ τοῦ δαπέδου τῆς θόλου καὶ μάλιστα ἐπὶ τοῦ μέρους τοῦ δαπέδου τοῦ πρὸς τὸ βάθος τῆς θόλου, ἐφ' οὐ δὲν ἔχουσι λαξευθῆ τοιοῦτοι κάθετοι τάφοι.

Τὰ εὑρήματα ταῦτα (εἰκ. 1 - 3) συνίστανται ἐξ ἀγγείων, θραυσμάτων ἀγγείων, ἐνὸς πηλίνου γυναικείου εἰδώλιου, ἐνὸς σφραγιδολίθου ἐξ ἥλεκτρου μετὰ δυσδιακρίτου παραστάσεως, ἐνὸς δακτυλιολίθου ἐκ σκληροῦ λίθου ἀνευ γλυφῆς τινος, ἐξ 25 μικρῶν στρογγυλῶν ψήφων ὑελώδους μάζης καὶ χρώματος ἵωδους ἀποτελουσῶν ἀλλοτε

δρμον τινά, ἔξ ίκανον ἀριθμοῦ κομβίων ἐκ σκληροῦ λίθου καὶ διαφόρων χρωμάτων, ὡς καὶ ἔκ διαφόρων ἄλλων ψήφων ποικίλων ὑλῶν καὶ χρωμάτων, ἀτινα ἐν σμικρῷ βλέπει τις εἰς τὰς παρακειμένας εἰκόνας.

Μετὰ τὴν ἐκκαθάρισιν καὶ λεπτομερῆ ἔρευναν τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς θόλου, ἵς ἦ δηλη διάμετρος φθάνει τὰ 6 μ. τὸ δὲ ὑψος ἀπὸ τοῦ δαπέδου μέχρι τῆς κωνικῆς κωρυφῆς ἀνέρχεται εἰς 5 δόλοκληρα μέτρα, ἐπελήφθημεν τοῦ ἀνοίγματος τῆς εἰσόδου καὶ τοῦ δρόμου τοῦ ἄγοντος εἰς τὴν θόλον αὐτῆν. Λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ τούτου μέρους ἐπιφυλασσόμεθα διὰ τὸ ἔγγυς μέλλον, δόποτε θὰ ἔχωμεν νὰ παραθέσωμεν καὶ πλῆρες τὸ σχεδιάγραμμα. Ἐνταῦθα δέον νὰ σημειωθῇ περιληπτικῶς ὅτι εἰς δρόμος μήκους 4.50 μ. καὶ βάθους ποικίλλοντος μέχρι 2.50 μ. ἐν τῷ βράχῳ λελαξευμένος ἄγει εἰς μίαν εἴσοδον μετὰ καλῶς εἰργασμένων παραστάδων ὕψους καὶ αὐτῆς 2.50 μ., δι' ἣς εἰσέρχεται τις ἐντὸς τῆς θόλου.

Ἡ εἴσοδος μετὰ μικροῦ πρὸς αὐτὴν μέρους τοῦ δρόμου εἶχε φραχθῆ διὰ μεγάλων λίθων. Τὸ γεγονός δὲ τοῦτο ὡς καὶ τὸ λίαν σκληρὸν τοῦ χώματος κατὰ τὴν ἐκσκαφὴν μαρτυροῦσιν ὅτι ὁ τάφος δὲν εἶχε ποτε ἀνοιχθῆ ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τὸ ἀνωθεν τῆς εἰσόδου τριγωνικὸν ἀνοιγμα, περὶ οὐ ἀνωτέρῳ ἔρρεθη.

Ως πρὸς τὴν χρονολογίαν τοῦ τάφου αὐτοῦ δύναται τις νὰ τὸν κατατάξῃ, ἔχων ὑπὸ δύσπει του τὰ ἐν αὐτῷ εὑρεθέντα ενδήματα, εἰς τὴν ἐσχάτην Ὅστερο - Μυκηναϊκὴν περίοδον.

Σπάρτη 26 Ἰουλίου 1928.

ΘΕΜ. ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ
Ἐφ. ἀρχ.

ΕΚΤΕΣΙΣ

Περὶ ἀνασκαφῆς ὑπογείου λαξευτοῦ κοιμητηρίου
εἰς Χανιά.

Τὴν 9ην παρελθόντος Σεπτεμβρίου εἰδοποιήθην ἐπειγόντως διὰ τηλεγραφήματος ὑπὸ τοῦ Ἐπιμελητοῦ ἀρχαιοτήτων Χανιῶν ὅτι κατὰ τὴν ἀνόρυξιν φρέατος ἐντὸς τοῦ οἰκοπέδου Ἐμμ. Μαρκάκη, ἀκριβῶς ὅπισθεν (πρὸς Β.) τοῦ θεάτρου Σαββάκη, ἀνευρέθη εἰς βάθος 4 μ. ὑπόγειος νεκρικὸς θάλαμος ἀποτελούμενος ἐκ κεντρικοῦ διαδρόμου μετὰ τάφων ἐκατέρωθεν αὐτοῦ. "Οταν μετά τινας ἡμέρας ἔλαβον λεπτομερεστέραν ἐκθεσιν, ἐνδύμισα ἀπαραίτητον νὰ παρευρεθῶ αὐ-

τοποσώπως εἰς τὸν καθαρισμὸν τοῦ ἀνευρεθέντος κοιμητηρίου καὶ τὴν 15ην Σεπτεμβρίου μετέβην εἰς Χανιά.

Τὸ φρέαρ εἶχε φθάσει ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ μεσοτοίχου τῶν δύο πρώτων τάφων δεξιὰ (δηλ. πρὸς Ν.) τοῦ διαδρόμου καὶ ἦ περιφέρειά του ἔξετείνετο ἐπὶ τῶν κοιλοτήτων ἀμφοτέρων. Κατῆλθον ἐντὸς αὐτοῦ καὶ ἔξητασα κατὰ τὸ δυνατὸν λεπτομερῶς τὸ ὑπόγειον κοιμητήριον. Ἐπρόκειτο ἀκριβῶς περὶ διαδρόμου ἐσκαμμένου ἐντὸς πωρώδους, εὐθρύπτου γῆς μὲ διεύθυνσιν ἐκ Δ. πρὸς Α., ἐκατέρωθεν τοῦ ὁποίου ἐφαίνοντο ἀνὰ 4 ἀντιστοιχοῦντες τάφοι, ἐκ τῶν ὁποίων τρεῖς πρὸς δεξιὰ ἥσαν κεκλεισμένοι διὰ μεγάλων λιθίνων δρθογωνίων πλακῶν. Ἐπὶ τῆς δυτικῆς, στενῆς πλευρᾶς τοῦ διαδρόμου ὑπῆρχεν ὥσαύτως ἀνοιγμα σχήματος καὶ βάθους ὅμοιον περίπου μὲ τῶν τάφων, εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁποίου ἐφαίνετο ἐπίσης ὄρθια μεγάλη πλάξ, ἔξωθεν τεθειμένη.

Πρὸς Α. τοῦ διαδρόμου εἰς βάθος 4 περίπου μέτρων ὑπῆρχον χώματα μαλακά, ἀναρρίμπατα, καὶ ὀπωσοῦν ὑγρά, σημειὸν ὅτι ἐποτίζοντο ἀνωθεν. Μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἥδυνάμην πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο νὰ εῦρω τὴν εἴσοδον τοῦ κοιμητηρίου ἥ οίανδήποτε ἄλλην κατάβασιν ἐντὸς αὐτοῦ, ἐσκαψα ἀνωθεν τάφον.

Εἰς βάθος 3 περίπου μέτρων ἐφανή πρὸς Α. κοιλότης δόηγοῦσα ἐντὸς τοῦ διαδρόμου, ἐκ δὲ τῆς πορείας τῆς ἐκσκαφῆς, τὴν δποίαν εὐθὺς ἔξ ἀρχῆς περιώρισα μόνον εἰς τὰ μαλακὰ χώματα, ἐξηκριβώθη ὅτι ενδέθημεν ἐντὸς κυκλοτεροῦς ὄρυγματος κατερχομένου ἐντὸς τοῦ διαδρόμου. Ὁλίγον περαιτέρω πρὸς Α. ἐφαίνετο τὸ τέρμα τοῦ διαδρόμου, ἥ ἀνατολικὴ στενὴ πλευρὰ αὐτοῦ. Τὸ ὄρυγμα τοῦτο τέμνει δλίγον κυκλικῶς τὴν βιορέιαν παρειὰν τοῦ διαδρόμου ἀνωθεν ἀκριβῶς τοῦ προτελευταίου πρὸς ἀριστερά (δηλ. πρὸς Β.) τάφου, τοῦ ὁποίου τὸ στόμιον είναι τοιουτορόπως κυκλικῶς ἀνωθεν ἀποκεκομμένον, ἐνῷ πρὸς τὴν ἀντίθετον πλευρὰν ἀφίνει μέρος τῆς δροφῆς, δηλ. δὲν καταλαμβάνει δλόκηρον τὸ πλάτος τοῦ διαδρόμου. Τόσον ἥ θέσις αὐτοῦ ἀνωθεν τοῦ κοιμητηρίου, καθὼς καὶ ἥ ἔλλειψις κάθε συμμετρικότητος πρὸς τὴν δροφῆν τοῦ διαδρόμου μαρτυροῦν, μοῦ φαίνεται, ὅτι δὲν εὑρίσκεται εἰς οὐδεμίαν ὄργανικὴν σχέσιν μὲ τὸ ἐν λόγῳ κοιμητήριον.

Ἄξιοσημείωτον είναι ἐν τούτοις ὅτι ἐντὸς τῶν χωμάτων του, εἰς τὸ ὑψος περίπου τῆς δροφῆς τοῦ διαδρόμου, εὐρέθη τεθραυσμένον εἰς δύο τὸ κατώτατον μέρος, τὸ πρὸς τὴν λαθῆν, χαλκοῦ ἔγχειριδίου, ἥ λαβὴ μικροῦ χαλκοῦ σκεύους καὶ θραύσματά τινα μικρῶν χαλκῶν